

GEORGE ORWELL

Ferma animalelor • 1984

Traducere din limba engleză de
ANCA PEIU și LUCIAN POPA

Prefață și tabel cronologic de
ANCA PEIU

CLASICI AI LITERATURII

FERMA ANIMALELOR

Traducere din limba engleză de
LUCIAN POPA

I

Domnul Jones, stăpân al Fermei „Conacul”, a zăvorât cotele găinilor pentru noapte, dar, cum trăsesse zdravăn la măsca, a uitat să închidă și ușițele mici. Cu haloul de lumină al felinarului legănându-se într-o parte și-n alta, a străbătut curtea clătinându-se, și-a lepădat încălțările la ușa din spate, și-a turnat o ultimă stacană de bere din butoiul aflat în anexa bucătăriei, după care a suit treptele ce duceau spre dormitor, unde doamna Jones sforăia deja.

Imediat ce s-a stins lumina în dormitor, prin toate cotloanele fermei s-au iscat freamăt și vânzoleală. În timpul zilei umblase vorba că Bătrânul Senior, vierul premiat din rasa Alb Mijlociu, avusese un vis straniu în noaptea anterioară și că dorea să li-l împărtășească și celorlalte animale. Se înțeleseseră să se întâlnească toate în hambarul cel mare îndată ce domnul Jones avea să se retragă la o distanță sigură. Bătrânul Senior (toți îi ziceau astfel, cu toate că la expoziție fusese prezentat sub numele de „Frumusețea din Willingdon”) se bucura la fermă de un respect atât de mare, încât toată lumea era gata oricând să renunțe la o oră de somn pentru a auzi ce anume avea acesta de zis.

La un capăt al hambarului celui mare, pe un soi de podium ridicat, Seniorul se instalase deja confortabil pe culcușul său de paie, sub un felinar aninat de o grindă. Era în vârstă de doisprezece ani și în ultimul timp parcă devenise prea corpulent, dar încă era un porc cu înfățișare măreață și avea un aer chibzuit și binevoitor, în pofida faptului că nu i se tăiaseră niciodată colții.

În scurt timp au prins să se ivească și restul animalelor, fiecare făcându-se comod în felul său. Primii au ajuns cei trei câini, Bluebell, Jessie și Pincher, urmați de porcii care s-au instalat pe paiele aflate dinaintea podiumului. Găinile s-au cocoțat pe pervazurile ferestrelor, porumbeii au urcat, fluturând din aripi, tocmai sus, pe căpriorii acoperișului, în timp ce oile și vacile s-au așezat în spatele porcilor și s-au apucat să rumege pe îndelete. Cei doi cai de ham, Boxer și Clover, au venit împreună, pășind agale și foarte atent, cu păroasele lor copite cât toate zilele, temându-se să nu calce cumva pe vreun mic animal tupilat în paie. Clover era o iapă trupeșă și mămoasă, care se apropia de jumătatea vieții și care nu își mai recâștigase nicicând silueta după ce adusese pe lume al patrulea mânz. Boxer era o dihanie cât toate zilele, înalt de vreun metru și optzeci de centimetri și mai forțos decât oricare doi cai de rând luați laolaltă. O dungă albă îi cobora pe nas, conferindu-i un aer cam nătâng, și la drept vorbind nici nu prea îl dădea deșteptăciunea afară din grajd, dar cu toții îl respectau pentru tăria lui de caracter și pentru uimitoarea lui putere de muncă. După cai și-au făcut apariția Muriel, capra cea albă, și Benjamin, măgarul. Benjamin era cel mai vârstnic animal de la fermă și cel mai sucit din fire. Vorbea din an în Paști, iar atunci când catadicea să o facă, dădea glas, în general, vreunui comentariu cinic – de exemplu, spunea că Dumnezeu îl înzestrase cu coadă pentru a goni muștele, dar că el ar fi preferat mai degrabă să fie lipsit atât de coadă, cât și de muște. Benjamin era singurul dintre toate animalele de la fermă care nu râdea nicicând. Dacă era întrebat de ce, răspundea că nu vedea niciun motiv de râs. Cu toate astea, chiar dacă nu recunoștea fățiș, îi era loial lui Boxer. Îndeobște, ambii își petreceau zilele de duminică împreună, în micul padoc din spatele livezii, păscând unul lângă altul, fără să rostească vreodată un cuvânt.

Abia își ocupaseră locurile cei doi cai, când în hambar a intrat un cârd de rășuște care se pierduseră de mama lor, măcăind stins

și fojgăind dintr-o parte în alta, căutând un loc în care să nu fie zdrobite sub copitele cuiva. Clover a încropit un soi de zid de protecție în jurul lor, folosind unul dintre impozantele ei picioare din față, iar rășuștele s-au cuibărit la adăpostul ei, strâns lipite una de alta, și au adormit cât ai bate din palme. În ultima clipă a pășit înăuntru și Mollie, iapa cea albă, arătoasă și netoată, înhămată de obicei la cabrioleta domnului Jones, venind cu pași grațioși și mărunți și clefăind o bucată de zahăr. A ocupat un loc mai în față și s-a apucat să-și fluture coama albă, sperând să le atragă celorlalte animale atenția asupra panglicilor roșii cu care era împletită aceasta. Cea din urmă s-a înființat pisica, uitându-se în jur, ca de obicei, în căutarea celui mai călduros loc, și vârându-se, în cele din urmă, între Boxer și Clover. Odată instalată acolo, s-a așternut satisfăcută pe tors, ținând-o așa cât a durat tot discursul Seniorului, fără să asculte nici măcar un cuvânt dintre cele rostite de acesta.

Acum se adunaseră toate animalele, cu excepția lui Moise, corbul îmblânzit, care picotea pe o stînghie, dinapoia ușii din spate. Seniorul, văzând că toate se așezaseră confortabil, așteptând atente, și-a dres glasul și a grăit:

— Tovarăși, poate că ați auzit deja despre visul straniu pe care l-am avut azi-noapte. Dar o să vă vorbesc mai încolo despre vis. La început am altceva de zis. Nu cred, tovarăși, că mai am mult timp de trăit printre voi și, înainte de a muri, consider că e de datoria mea să vă pun la dispoziție înțelepciunea pe care am agonisit-o. Am avut parte de o viață îndelungată, m-am bucurat de mult timp de gândire cât am stat singur la mine în cocină și cred că pot spune că m-am dumirit la fel de bine ca oricare alt animal care este rostul vieții pe acest pământ. Despre asta vreau să vă vorbesc. Așadar, tovarăși, ce soi de viață ducem noi toți? Să recunoaștem cinstit: viețile noastre sunt jalnice, muncite și scurte. Venim pe lume, căpătăm fix atâta hrană cât să ne ducem zilele, iar aceia dintre noi care sunt în stare sunt forțați să

muncească până la ultima picătură de energie. În clipa în care nu mai suntem de vreun folos, suntem căsăpiți cu o înfiorătoare cruzime. Niciun animal din Anglia nu știe ce înseamnă fericirea sau răgazul după ce împlinește vârsta de un an. Niciun animal din Anglia nu se bucură de libertate. Viața tuturor animalelor înseamnă suferință și sclavie – acesta este adevărul gol-goluț! Dar este acest fapt pur și simplu în firea lucrurilor? Se întâmplă asta doar pentru că țara noastră este atât de săracă, încât nu își poate permite să le asigure un trai decent celor care viețuiesc în ea? Nu, tovarăși, de o mie de ori nu! Solul Angliei este fertil, clima ei e bună, iar țara noastră e în stare să ofere hrană din belșug unui număr colosal de animale față de câte o populează în prezent. Doar ferma asta ar fi capabilă să asigure întreținerea pentru o duzină de cai, douăzeci de vaci, sute de oi – toate trăind confortabil și demn, într-un mod care acum întrece orice închipuire. Atunci de ce continuăm să ne ducem zilnic traiul în aceste condiții mizerabile? Pentru că aproape tot ce se alege de pe urma osteneții noastre ne este luat cu japca de oameni. Iată, tovarăși, răspunsul la toate problemele noastre. Acesta se reduce la un singur cuvânt – Omul. Omul este unicul vrăjmaș adevărat pe care îl avem. Faceți-i vânt omului din scenă, iar cauza foametei cu care se confruntă animalele și a exploatării acestora este anulată pe vecie. Omul este unica făptură care consumă fără să producă. El nu dă lapte, nu face ouă, e prea nevolnic să tragă plugul, nu e în stare să fugă îndeajuns de iute, încât să prindă iepuri. Și totuși, el stăpânește peste toată suflarea animală. El le pune să trudească și le înapoiază abia cât le trebuie ca să-și ducă zilele, păstrând tot restul pentru sine. Munca noastră cultivă pământul, bălegarul nostru îl fertilizează, și cu toate astea niciunul dintre noi nu posedă ceva mai mult decât pielea de pe el. Voi, vacilor, pe care vă văd aici, dinaintea mea, câte sute de căldări de lapte ați dat anul trecut? Și ce s-a ales de tot laptele cu pricina, care s-ar fi cuvenit să vă hrănească vițeii, pentru ca aceștia să crească plini

de vigoare? S-a dus, până la cea din urmă picătură, pe gâtleejurile dușmanilor noștri. Și voi, găinilor, câte ouă ați făcut anul acesta și din câte dintre ele au apucat să iasă pui? Toate celelalte au ajuns la piață, să le umple portofelul lui Jones și ciracilor lui. Și tu, Clover, unde sunt cei patru mânji pe care i-ai adus pe lume și care s-ar fi convenit să-ți fie reazem și bucurie la bătrânețe? Toți au fost vânduți atunci când au împlinit un an și cu siguranță că nu ai să-l mai revezi vreodată pe vreunul dintre ei. Drept răsplată pentru cele patru nașteri și pentru toată osteneala pe care ți-ai dat-o la câmp, cu ce altceva te-ai ales vreodată, în afară de un tain sărăcăcios și de un loc în staul? Și nici măcar viețile nenorocite pe care le trăim nu ni se îngăduie să le ducem până la capăt în mod natural. Eu, unul, nu pot să mă plâng, pentru că fac parte dintre cei norocoși. Am împlinit doisprezece ani și am avut mai bine de patru sute de urmași. Asta e soarta firească a unui porc. Dar, în cele din urmă, niciun animal nu scapă de tăișul nemilos al cuțitului. Voi, purceii fragezi puși la îngrășat, care vă aflați acum dinaintea mea, o să sfârșiți cu toții cu capul pe butuc, zbierând, în mai puțin de un an. Suntem obligați să ajungem cu toții la această grozăvie – vaci, porci, găini, oi, toată lumea. Nici măcar cailor sau câinilor nu le e hărăzită o soartă mai blândă. Pe tine, Boxer, chiar în ziua în care mușchii ăia țepeni ai tăi își vor pierde vigoarea, Jones o să te dea pe mâna măcelarului, care o să-ți ia gâtul și o să te fiarbă pentru câinii de vânătoare. În ceea ce vă privește pe voi, câinilor, atunci când vă ramoliți și rămâneți știrbi, Jones vă leagă câte un bolovan de gât și vă îneacă în balta cea mai apropiată. Și, în cazul ăsta, nu e limpede precum cristalul, tovarăși, că toate relele vieților noastre își au obârșia în tirania oamenilor? Doar dacă ne descotorosim de om, doar atunci o să avem parte de roadele muncii noastre. Aproape peste noapte putem ajunge bogați și liberi. Așadar, ce avem de făcut? Ei bine, trebuie să trudim neîncetat, zi și noapte, trup și suflet, pentru detronarea oamenilor. Acesta este mesajul meu pentru voi,

tovarăși: Răzmeriță! Habar n-am când o să se petreacă această răzmeriță, într-o săptămână sau peste o sută de ani, dar știu, la fel de sigur cum văd paiele de sub picioarele mele, că mai devreme sau mai târziu justiția va triumfa. Concentrați-vă asupra acestui obiectiv, tovarăși, în scurtul răgaz pe care îl mai aveți de petrecut pe acest pământ! Și, mai presus de orice altceva, transmiteți-le mesajul acesta al meu urmașilor voștri, astfel încât generațiile viitoare să continue lupta până la victoria finală. Și țineți minte, tovarăși, că dârzenia nu trebuie să vă șovăie nicicând. Niciun argument nu trebuie să vă abată. Nu plecați niciodată urechea atunci când o să vi se spună că omul și animalele împărtășesc aceleași interese și că prosperitatea unuia aduce cu sine prosperitatea celorlalte. Toate astea sunt niște minciuni sfruntate. Omul nu servește în vecii vecilor interesele vreunei alte creaturi în afară de el însuși. Iar printre noi, animalele, să domnească o unitate de nezdruccinat, o tovarășie fără cusur în luptă. Toți oamenii ne sunt dușmani. Toate animalele sunt tovarășe.

În acel moment s-a stârnit o zarvă teribilă. În timp ce Seniorul își ținea discursul, patru șobolani mari se furișaseră afară din vizuinile lor și au rămas ridicați pe labele din spate, ascultându-l. Câinii i-au văzut numaidecât și doar țâșnind ca din pușcă spre găurile lor au reușit șobolanii să se salveze. Seniorul a ridicat o copită, cerând să se facă liniște.

— Tovarăși, a rostit el, iată o chestiune care trebuie lămurită. Animalele sălbate, precum șobolanii și iepurii de câmp, ne sunt oare prieteni sau dușmani? Să supunem la vot. Adresez această întrebare adunării: sunt șobolanii tovarășii noștri?

Votul a decis numaidecât, cu o majoritate zdrobitoare, că șobolanii erau tovarăși. Doar patru animale s-au opus, cei trei câini și pisica, dată însă de gol mai târziu că votase atât pentru, cât și împotriva. Seniorul a continuat:

— Nu mai am multe de spus. Repet doar că nu trebuie să dați nicicând uitării faptul că sunteți datori să îl dușmăniți pe Om și

tot ceea ce ține de el. Oricine merge pe două picioare este vrăjmaș. Oricine merge pe patru picioare ori are aripi este prieten. Și de asemenea nu uitați nici că, luptând contra Omului, nu trebuie să ajungem să semănăm cu el. Chiar după ce l-ați răpus, nu vă molipsiți de metehnele lui. Niciun animal nu trebuie să viețuiască vreodată în casă ori să doarmă în pat, ori să poarte haine, ori să bea alcool, ori să fumeze tutun, ori să atingă bani, ori să se ocupe cu negustoria. Toate apucăturile Omului sunt dăunătoare. Și, mai presus de toate, niciun animal nu trebuie să ajungă vreodată să-și tiranizeze semenii. Firave sau vâjnoase, istețe sau mai nătânge, noi, animalele, suntem o mare frăție. Niciun animal nu trebuie să ia vreodată viața altui animal. Toate animalele sunt egale. Și acum, tovarăși, o să vă împărtășesc visul pe care l-am avut azi-noapte. Nu sunt în stare să vi-l înfățișez. Era un vis despre felul în care va arăta Pământul după dispariția Omului. Dar mi-a amintit un lucru pe care îl dădusem de mult uitării. Cu mulți ani în urmă, pe când eram doar un purceluș, mama mea și celelalte scroafe cântau un cântec vechi din care nu știau decât melodia și primele trei cuvinte. Eu am învățat melodia cu pricina în copilărie, dar mi-a ieșit de multă vreme din minte. Cu toate astea, azi-noapte mi-am adus-o aminte în vis. Și, chiar mai mult decât atât, mi-am reamintit și cuvintele cântecului – cuvinte pe care, sunt pe deplin încredințat, le cântau animalele de odinioară și care s-au pierdut în uitare de generații în șir. Acum o să vă cânt acel cântec, tovarăși. Sunt bătrân și glasul meu e răgușit, dar, după ce o să vă învăț melodia, o să-l puteți cânta mai bine de capul vostru. Se cheamă *Lighioanele din Anglia*.

Bătrânul Senior și-a dres vocea și s-a pus pe cântat. După cum mărturisise, avea un glas răgușit, dar cânta binișor, iar melodia era una emoționantă, situată undeva între *Clemetine* și *La Cucaracha*. Cuvintele sunau astfel:

Lighioane din Anglia, lighioane din Irlanda,
Lighioane de pe oriunde ajunge harta,
Din suflet cu emoție eu vă grăiesc,
Despre viitoarea epocă de aur pe tărâm lumesc.

Mai devreme sau mai târziu timpul acela va veni, neapărat,
Omul Tiran va fi detronat,
Și rodnicul pământ al Angliei,
De lighioane doar va fi călcat.

Fără belciuge în boturi vom rămâne,
Și fără șei în spate, vă pot spune,
Zăbale, pinteni, pe veci vor rugini,
Crudele bice nu vor mai șfichiui.

Mari bogății ce pentru minte par să fie o himeră,
Cu grâu și orz, cu fân ș-ovăz noi ne vom pricopsi,
Trifoi, fasole, sfeclă furajeră,
Cu toate ale noastre vor fi în acea zi.

Câmpurile Angliei senin vor străluci,
Apele ei mai limpezi vor fi,
Vântul mai gingaș va șopti
În ziua în care liberi vom fi.

Cu toții trebuie să punem osul pentru acea zi,
Chiar de crăpăm mai înainte de a izbuti;
Vaci și cai, găște și curcani,
Toți musai să trudim de dragul libertății ce va fi.

Lighioane din Anglia, lighioane din Irlanda,
Lighioane de pe oriunde ajunge harta,
Din suflet cu emoție eu vă grăiesc,
Despre viitoarea epocă de aur pe tărâm lumesc.

Intonarea acestui cântec a aruncat toate animalele în brațele celei mai sălbatice agitații. Chiar înainte ca Seniorul să fi ajuns la final, celelalte animale începuseră să-l cânte singure. Până și cele mai netoate dintre ele prinseseră deja melodia și câteva cuvinte, iar cele pe care le ducea capul, precum porcii și câinii, învățaseră pe de rost cântecul pe parcursul primelor minute. Și apoi, după o serie de tentative preliminare, toată ferma a răbufnit cu *Lighioanele din Anglia* într-un formidabil unison. Vacile îl mugeau, câinii îl scheunau, oile îl behăiau, caii îl nechezau, rațele îl măcăneau. Acest cântec le ungea atât de tare pe suflet, încât l-au intonat de la cap la coadă de cinci ori în șir și probabil că nu s-ar fi dat în lături să-l cânte cât era noaptea de lungă, dacă nu ar fi fost silite să se oprească.

Din nefericire, zarva îl trezise pe domnul Jones, care a țâșnit din pat, încredințat că în curte se furișase vreo vulpe. Și-a înșfăcat pușca, pe care o ținea tot timpul rezemată de perete, într-un colț al dormitorului, și a slobozit în beznă o salvă de alice calibrul .6. Alicele s-au înfipt în peretele hambarului, astfel încât întâlnirea a fost curmată în mare grabă. Toată lumea s-a năpustit spre locurile de dormit. Păsările s-au cocoțat pe stîngii, animalele s-au așezat în straturile lor de paie și toată ferma a adormit cât ai zice pește.

1984

Traducere din limba engleză de
ANCA PEIU

CAPITOLUL 1

Era o zi senină și rece de aprilie, iar ceasornicele băteau ora treisprezece. Winston Smith, cu bărbia îndesată în piept, ca să se ferească de vântul hain, se strecură fuga printre ușile de sticlă ale Blocurilor Victoria, și totuși nu destul de repede cât să oprească un vârtej de colb zgrunțuros să pătrundă odată cu el înăuntru.

Casa scării mirosea a varză fiartă și a preșuri vechi, zdrențuite. La un capăt al holului, un afiș colorat, prea mare pentru un interior, fusese ținut în perete. Reprezenta, pur și simplu, o față enormă, lată de peste un metru – chipul unui bărbat de vreo patruzeci și cinci de ani, cu o mustață neagră și groasă, arătos, cu trăsături viguroase. Winston o luă spre scări. Degeaba ar fi încercat cu liftul. Nici măcar în vremurile bune nu mergea decât arareori, iar acum curentul electric era întrerupt peste zi. Asta făcea parte din măsurile de economie în vederea Săptămânii Urii. Până la apartament avea de urcat șapte șiruri de trepte, iar Winston, care avea treizeci și nouă de ani și un ulcer varicos deasupra gleznei drepte, mergea agale, oprindu-se din când în când ca să-și mai tragă sufletul. La fiecare palier, în fața liftului, afișul cu fața enormă se holba din perete. Era un portret dintre acelea ticluite astfel încât ochii să te urmărească oriîncotro te-ai mișca. **MARELE FRATE VĂ VEGHEAZĂ**, scria dedesubt.

În apartament, o voce sonoră citea o listă de cifre legate cumva de producția de fontă. Vocea venea dintr-o placă metalică, dreptunghiulară, ca o oglindă neclară, ce acoperea în bună parte perețele din dreapta. Winston răsuci un întrerupător și vocea se mai

stinse puțin, deși cuvintele erau în continuare inteligibile. Dispozitivul (*telemonitor*, cum se numea) se putea da mai încet, dar nu-l puteai nicidecum închide complet. Se dădu mai încolo, spre fereastră: un om mărunțel, plăpând, a cărui făptură firavă era și mai tare evidențiată de salopeta albastră, reprezentând uniforma Partidului. Avea părul blond, foarte deschis, chipul rumen, de felul său, pielea înăsprită de săpunul grosolan, de lamele de ras tocite și de iarna rece care tocmai se încheiase.

Afară, chiar și prin geamul ferestrei închise, lumea părea rece. De-a lungul străzii, mici turbioane de vânt se învolburau, adunând praf și bucăți de hârtie în volute, și, în ciuda soarelui strălucitor și a cerului de un albastru puternic, nu părea să fie vreun strop de culoare în nimic altceva decât în afișele lipite peste tot. Chipul cu mustață neagră se holba de pretutindeni, la fel de poruncitor. Unul era chiar pe peretele de la intrarea în casa de peste drum. MARELE FRATE VĂ VEGHEAZĂ, scria dedesubt, pe când ochii negri îl priveau pe Winston, cufundându-se într-ai săi. Jos, în stradă, un alt afiș, sfâșiat într-un colț, fâlăia în răstimpuri, când acoperind, când descoperind cuvântul unic SOCENG. Departe, în zare, un elicopter plonjă printre acoperișuri, pluti o clipă ca o albăstrea, iar apoi se avântă din nou, arcuindu-și zborul în depărtări. Era patrula miliției, iscodind prin ferestrele oamenilor. Oricum, patrulele nu contau. Numai Miliția Minții conta.

În spatele lui Winston, vocea din telemonitor încă mai bolborosea ceva despre fontă și depășirea celui de-al Nouălea Plan Trienal. Telemonitorul recepta și transmitea simultan. Orice sunet scos de Winston, mai tare decât o șoaptă foarte stinsă, era surprins de acesta, ba chiar mai mult, atâta vreme cât rămânea în câmpul vizual controlat de placa metalică, el putea fi văzut tot atât de bine cum putea fi și auzit. Nu aveai cum să știi, desigur, dacă erai urmărit într-un moment anume. Cât de des sau prin ce sistem Miliția Minții se conecta pe orice cablu individual, asta se

putea numai presupune. Era chiar posibil ca toată lumea să fie supravegheată tot timpul. Dar, în orice caz, pe cablul tău se puteau conecta oricând poșteau. Trebuia să trăiești – și chiar așa trăiai, printr-o rutină devenită reflex – cu presupunerea că orice sunet scoteai era auzit și că, dacă nu era beznă absolută, fiecare mișcare îți era minuțios cercetată.

Winston stătea cu spatele la telemonitor. Așa era mai sigur, deși, după cum prea bine știa, chiar și un spate poate spune multe. Un kilometru mai încolo, Ministerul Adevărului, locul său de muncă, se înălța imens și alb, dominând peisajul îmbâcsit de funingine. Aceasta, se gândi el, cu un soi de dezgust nedeslușit, aceasta era Londra, metropola principală a Fâșiei Aeriene Întâi, care era chiar a treia dintre cele mai populate provincii ale Oceaniei. Încercă să-și stoarcă din memorie vreo amintire din copilărie care să-i spună dacă Londra fusese dintotdeauna chiar așa ca acum. Oare să fi existat și odinioară această panoramă a caselor păraginite, din veacul al XIX-lea, cu laturile prinse în grinzi de cherestea, ferestrele peticite cu carton și acoperișurile de tablă ondulată, iar pereții grădinilor gata să se prăvălească în toate direcțiile? Și cu locurile bombardate, unde pulberea de ipsos plutea în vârtejuri, prin aer, iar buruienile se răspândeau peste mormanele de moloz; și locurile unde bombele goliseră câte o porțiune mai întinsă, în care se iviseră sordide colonii de locuințe din lemn, ca niște cotețe de găini? Dar nu avea niciun rost, nu-și amintea nimic: din copilăria lui nu mai rămăsese decât o serie de tablouri viu luminate, ca la teatru, fără niciun fundal și cel mai adesea de neînțeles.

Ministerul Adevărului – Minidrept, în Nougrai¹ – era izbitor diferit de orice altceva se mai putea vedea. Era o structură piramidală enormă, din beton de un alb strălucitor, avântându-se în

¹ Nougrai era limba oficială a Oceaniei. Pentru o prezentare a structurii și a etimologiei sale, a se consulta Anexa (n. tr.).

sus, terasă după terasă, până la trei sute de metri deasupra pământului. De unde se afla Winston se puteau citi, într-o inscripție elegantă, etalată pe frontispiciul alb al clădirii, cele trei sloganuri ale Partidului:

RĂZBOIUL ESTE PACE.
LIBERTATEA ESTE SCLAVIE.
IGNORANȚA ESTE PUTERE.

Se spunea că Ministerul Adevărului ar conține trei mii de încăperi deasupra nivelului solului și ramificații corespunzătoare dedesubt. Risipite prin Londra nu mai erau decât trei alte clădiri asemănătoare ca aspect și dimensiuni. Atât de puternic contrastau cu întreaga arhitectură înconjurătoare, făcând-o să pară pitică, încât de pe acoperișul Blocurilor Victoria se vedeau simultan toate patru. Acestea adăposteau cele patru Ministere, între care se împărțea întregul aparat de guvernământ. Ministerul Adevărului, care se ocupa de știri, divertisment, educație și artele frumoase. Ministerul Păcii, care se ocupa cu războiul. Ministerul Iubirii, care menținea legea și ordinea. Și Ministerul Belșugului, ce răspundea de afacerile economice. Numele lor, în Nougrai: Minidrept, Minipax, Minidrag și Minimult.

Ministerul Iubirii era cel cu adevărat înspăimântător. Nu erau niciun fel de ferestre în el. Winston nu intrase niciodată în Ministerul Iubirii, nu se apropiase nici măcar la o jumătate de kilometru de acesta. Acolo era imposibil de pătruns altfel decât cu treburi oficiale, iar atunci numai trecând de un labirint de rețele de sârmă ghimpată, uși de oțel și cuiburi de mitraliere camuflate. Până și străzile ducând spre barierele sale exterioare erau bântuite de gărzii cu chipuri de gorilă, în uniforme negre, înarmate cu bastoane de cauciuc.

Winston se întoarse brusc. Își potrivise trăsăturile ca să exprime optimismul liniștit, recomandabil de afișat în fața telemonitorului.

Traversă încăperea ca să intre în bucătăria îngustă. Părăsind Ministerul la acea oră, își sacrificase prânzul la cantină, iar acum constata că în bucătărie nu era niciun fel de mâncare, în afară de o bucată de pâine de culoare închisă, ce trebuia păstrată pentru micul dejun de mâine dimineață. Luă de pe raft o sticlă de lichid incolor cu o etichetă simplă, albă, pe care scria „Gin Victoria”. Răspândea un miros fetid, unsuros, ca de rachiu de orez chinezesc. Winston își turnă un pahar aproape plin, își luă inima-n dinți și îl dădu pe gât, ca pe un medicament.

Într-o clipă, chipul i se făcu stacojiu și ochii începură să-i lăcrimeze. Băutura parcă era acid azotic, ba chiar, mai mult, înghițind-o avu senzația că fusese pocnit în cap cu o bâtă de cauciuc. Totuși, în clipa următoare, usturimea din stomac i se potoli, iar lumea începu să pară mai veselă. Luă o țigaretă dintr-un pachet mototolit, pe care scria „Țigarete Victoria”, și făcu imprudența să o țină în sus, moment în care tutunul se scutură pe podea. Cu următoarea avu mai mult succes. Se întoarse în camera de zi și se așeză la o măsuță ce stătea la stânga telemonitorului. Din sertarul măsuței scoase un toc, o călimară cu cerneală și un carnet gros, gol, de format in-quarto, cu o copertă marmorată, cu dosul roșu.

Dintr-un motiv sau altul, telemonitorul din camera de zi era într-o poziție neobișnuită. În loc să fie plasat, cum era firesc, pe peretele din spate, de unde putea controla întreaga încăpere, era pus pe peretele mai lung, în fața ferestrei. Lateral era o mică nișă, în care Winston ședea acum și care, inițial, când apartamentele se construiau, fusese menită să adăpostească rafturi de cărți. Șezând în nișă, atent să stea cât mai în spate, Winston putea scăpa nevăzut de sub raza de înregistrare a telemonitorului. Putea fi auzit, desigur, dar, atâta vreme cât rămânea în această poziție, nu putea fi văzut. În parte, chiar geografia încăperii îi sugerase lucrul pe care acum era pe cale să-l facă.

Însă acest lucru îi fusese insuflat și de carnetul pe care îl scoasese din sertar. Era un carnet deosebit de frumos. Hârtia sa,

netedă, crem, ușor îngălbenită de timp, era din aceea care nu se mai făcea de cel puțin patruzeci de ani. Oricum, îşi dădea seama că era un carnet mult mai vechi de atât. Îl zărise zăcând în vitrina unei amărâte prăvălioare de mărunţişuri, dintr-un cartier mărginaş de-ale oraşului (în ce cartier anume nu-şi mai amintea), şi fusese cuprins pe dată de o dorinţă copleşitoare de a-l avea. Se presupunea că membrii de Partid nu intrau în magazine obişnuite („să tranzacţioneze pe piaţa liberă”, cum se spunea), însă regula nu se respecta cu stricteţe, căci erau diverse lucruri, ca de pildă şireturile de pantofi sau lamele de ras, pe care nu aveai cum să le găseşti altminteri. Aruncase o privire iute, în susul şi-n josul străzii, iar apoi se furişase înăuntru şi cumpăraseră carnetul, pe doi dolari şi jumătate. În acel moment nu avea nici cea mai vagă idee la ce anume i-ar fi fost necesar. Îl dusesese acasă, în servietă, mistuit de vinovăţie. Chiar dacă nu avea nimic scris în el, era o proprietate compromiţătoare.

Ceea ce urma să facă era să înceapă un jurnal. Asta nu era ilegal (nimic nu era ilegal, din vreme ce nu mai existau legi de niciun fel), dar, odată detectat, era de la sine înţeles că avea să ducă la pedeapsa cu moartea sau la cel puțin douăzeci şi cinci de ani într-un lagăr de muncă forţată. Winston fixă o peniţă în toc şi o supse, ca să-i înlăture grăsimea protectoare. Tocul era un instrument arhaic, arareori folosit, chiar şi pentru semnături, iar el îşi procurase unul, în secret şi cu oarecare dificultate, pur şi simplu pentru că i se părea că minunata hârtie de culoarea smântânii merita să fie scrisă cu o peniţă adevărată, în loc să fie scrijelită cu un pix. De fapt, el nu era obişnuit să scrie de mână. În afară de note foarte scurte, de obicei totul se dicta prin graiscris, ceea ce era desigur imposibil în cazul de faţă. Înmuie tocul în cerneală şi apoi şovăi doar o clipă. Un fior îi trecuse prin rărunchi. Însemnarea foi de hârtie a fost gestul hotărâtor. Cu litere mici, stângace, scrise:

4 aprilie, 1984.

Se lăsă pe spate. Un sentiment de totală neajutorare pusese stăpânire pe el. În primul rând, nici măcar nu avea certitudinea că *era* în 1984. Probabil că era pe-aproape, de vreme ce era destul de sigur că avea treizeci și nouă de ani și credea că se născuse în 1944 sau 1945, dar, în zilele acestea, nu puteai nicidecum fixa o dată fără o marjă de eroare de un an sau doi.

Pentru cine, îi trecu deodată prin minte, scria el acum acest jurnal oare? Pentru viitor, pentru cei nenăscuți. Mintea lui zăbovi o clipă asupra datei îndoielnice de pe pagină, iar apoi se ciocni în avântul său de cuvântul *dupliment* din Nougrai. Pentru prima dată, gravitatea faptei sale i se arătă în toată grozăvia. Cum puteai să comunici cu viitorul? Era o imposibilitate în sine. Fie viitorul avea să fie aidoma prezentului, iar în acest caz nici nu-l va lua în seamă, fie va fi diferit de prezent, iar impasul lui avea să rămână neînsemnat.

O vreme rămase uitându-se-n gol, prostește, la hârtie. Telemonitorul trecuse la muzică militară stridentă. Era straniu că părea nu doar să-și fi pierdut puterea de a se exprima, ci chiar să fi uitat ce anume voia să spună la început. De săptămâni întregi se pregătise pentru acest moment și niciodată nu-i trecuse prin minte că ar avea nevoie și de altceva, pe lângă curaj. Scrisul în sine avea să fie ușor. Tot ce avea de făcut era să treacă pe hârtie interminabilul, zbuciumatul monolog ce i se derulase în minte, literalmente, de-a lungul anilor. În această clipă totuși, chiar și monologul i se topise. Mai mult, ulcerăția varicoasă îi dădea niște mâncărimi insuportabile. Nu îndrăznea să se scarpine, căci asta întotdeauna ducea la inflamație. Secundele se scurgeau neîncetat. Nu era conștient de nimic altceva decât de golul paginii din fața lui, mâncărimea pielii de deasupra gleznei, muzica trâmbițată și o oarecare pileală, de la gin.

Deodată începu să scrie cuprins de panică, fiind conștient numai pe jumătate de ceea ce așternea pe hârtie. Scrisul lui mărunț, dar copilăros, se împrăstia în sus și-n jos pe pagină, lepădându-și mai întâi majusculele și, în sfârșit, până și punctele:

4 aprilie, 1984.

Ieri seară la cinema. Numai filme de război. Unul singur foarte bun, despre o navă plină de refugiați, în timp ce era bombardată, undeva în Mediterana. Publicul amuzat copios de niște cadre cu un grăsan uriaș, căznindu-se să scape înot, cu un elicopter după el, mai întâi îl vedeai bălăcindu-se prin apă, ca un delphin, apoi îl vedeai printre amplasamentele de artilerie ale elicopterului, apoi era ciuruit de gloanțe, și, în jurul său, marea se colora în roz, iar el se scufunda brusc, ca și cum găurile făcute de gloanțe ar fi lăsat apa înăuntru, publicul urlând de râs când el se scufunda. apoi vedeai o barcă de salvare, plină de copii, cu un elicopter plutind deasupra-i. era o femeie de vârstă mijlocie, poate o evreică, șezând în capul oaselor, la proră, cu un băiețel de vreo trei ani în brațe. băiețelul zbiera de spaimă și-și ascundea capul între sânii ei, ca și cum ar fi încercat să sfredească prin ea, iar femeia-și înlănțuia brațele-n jurul lui și-l alina, deși era ea însăși învinețită de spaimă, acoperindu-l tot timpul, cât putea de bine, ca și când ar fi crezut că brațele ei puteau ține gloanțele departe de el. apoi elicopterul lăsă o bombă de douăzeci de kile să cadă între ei vâlvătaie cumplită iar barca se făcu surcele. apoi a fost un cadru cu brațul unui copil tot mai sus sus sus în aer un elicopter cu un aparat de filmat la bord trebuie să fi urmărit imaginea și au fost o mulțime de aplauze dinspre locurile membrilor de partid dar o femeie din zona proliilor s-a pomenit deodată făcând scandal și țipând că nu ar fi trebuit să arate așa ceva cu copii de față nu se făcea nu era drept nu în fața copiilor până ce polița a scos-o a dat-o afară nu cred că i-au făcut ceva cui să-i pese ce zic prolii reacție tipică pentru proli ei niciodată...

Winston se întrerupse din scris, în parte fiindcă îl apucase o crampă. Nu știa ce-i venise să scrie toate mizeriile astea. Dar lucrul cel mai curios era că, în vreme ce făcea asta, o amintire cu totul diferită i se limpezise în minte, încât mai că-i veni să o noteze pe hârtie. Era, acum își dădea el seama, alt incident din pricina căruia se hotărâse brusc să vină acasă și să înceapă astăzi jurnalul.

Se întâmplase în acea dimineață, la Minister, dacă se putea spune că vreun lucru atât de vag se întâmplase.

Era aproape unsprezece fix, iar în Departamentul de Registre, unde lucra Winston, se scoteau scaunele din compartimentele birourilor și se puneau în ordine, în centrul sălii, chiar din fața marelui telemonitor, pregătindu-se astfel cele Două Minute de Ură. Winston tocmai își ocupa locul pe unul dintre rândurile din mijloc, când două persoane, cunoscute din vedere, dar cărora nu le vorbise niciodată, intrară pe neașteptate în încăpere. Una dintre acestea era o tânără pe lângă care trecuse adesea, prin coridoare. Nu-i cunoștea numele, dar știa că lucra în Departamentul de Ficțiune. Probabil, cum o văzuse uneori cu mâinile unsuroase și ducând o cheie de piulițe, că avea vreo slujbă mecanică, pe la vreuna dintre mașinile de scris romane. Era o fată cu chip îndrăzneț, de vreo douăzeci și șapte de ani, cu păr bogat, obrazul pistruat și gesturi iuți, sportive. Peste salopetă, talia îi era încinsă cu o centură stacojie, îngustă, emblemă a Ligii Juniorilor Anti-Sex, petrecută de mai multe ori peste mijloc, doar atât de strâns cât să-i marcheze șoldurile bine făcute. Winston simțise o aversiune față de ea din prima clipă. Știa de ce. Era din cauza atmosferei de teren de hochei și băi reci, și drumeții în grup, și puritate mentală, în general, pe care fata reușea s-o răspândească pretutindeni în jurul ei. Aversiunea lui se îndrepta către mai toate femeile, mai ales către cele tinere și frumoșele. Mai mereu, femeile, și în special cele tinere, erau cele care se înghesuiau să devină fanatice membre de Partid, înghițeau sloganuri, spionau cu devotament și iscodeau orice mișcare incorectă. Dar fata aceasta anume i se părea chiar mai periculoasă decât majoritatea. Odată, când trecuseră unul pe lângă celălalt, pe coridor, ea îi aruncase o privire iute, piezișă, care păru să-l străpungă și care, preț de-un moment, îl umpluse de o spaimă cumplită. Chiar se gândise la ea ca la un posibil agent al Miliției Minții. Asta, ce-i drept, era prea puțin probabil. Totuși, în continuare simțea o

anume neliniște, în care intrau și teamă, și ostilitate, ori de câte ori ea se afla prin preajmă-i.

Cealaltă persoană era un bărbat pe nume O'Brien, membru al Partidului Interior și deținător al unui post atât de important și de inaccesibil, încât Winston abia dacă avea cea mai vagă idee despre natura sa propriu-zisă. O tăcere de-o clipă cuprinse grupul de oameni din jurul scaunelor, de cum văzură salopeta neagră a unui membru al Partidului Interior apropiindu-se. O'Brien era un bărbat corpolent, zdravăn, cu grumazul gros și chipul din topor, mucalit, brutal. În ciuda aspectului său teribil, manierele nu-i erau lipsite de un anume farmec. Avea un gest ca să-și potrivească mai bine ochelarii pe nas ce era, în mod bizar, dezarmant, nedefinit, chiar civilizat într-un fel straniu. Era un gest care, dacă s-ar mai fi gândit cineva la astfel de lucruri, ar fi putut aminti de un aristocrat din veacul al XVIII-lea, oferindu-și tabachera cu tutun de prizat. Winston îl văzuse pe O'Brien de vreo zece ori, în poate tot atâția ani. Se simțea sincer atras de el, și nu doar pentru că era intrigat de contrastul dintre manierele civilizate ale lui O'Brien și fizicul său de pugilist profesionist. Mai degrabă era pentru că, în sinea lui, Winston credea, sau poate doar spera, că ortodoxia politică a lui O'Brien nu era perfectă. Era ceva în chipul său ce sugera asta, într-un mod irezistibil. Și, din nou, poate că nu era nici măcar incorectitudine ce puteai citi pe chipul său, ci pur și simplu inteligență. Dar, în orice caz, arăta ca unul cu care puteai discuta, dacă erai cumva în stare să păcălești telemonitorul și să-l prinzi singur. Winston nu făcuse vreodată nici cel mai mic efort ca să-și pună la încercare această presupunere: într-adevăr, nu aveai cum să faci așa ceva. În acel moment, O'Brien se uită la ceasul de mână, văzu că era aproape unsprezece fix și hotărî să stea în Departamentul de Registre, până ce se încheiau cele Două Minute de Ură. Își luă un scaun din același rând cu Winston, câteva locuri mai încolo. Între ei mai era o femeie mărunță, cu un păr blond-roșcat, care

lucra în compartimentul de lângă cel al lui Winston. Fata cu părul întunecat ședea chiar în spate.

În clipa următoare, o cuvântare nimicitoare, scrâșnită, ca aceea a unei mașini feroase funcționând fără ulei, izbucni din marele telemonitor din capătul încăperii. Era un zgomot ce-ți strepezea dinții și-ți făcea părul măciucă. Ura începuse.

Ca de obicei, chipul lui Emmanuel Goldstein, Dușmanul Poporului, trecuse fulgerător pe ecran. Se auziră șuietături, ici-colo, prin public. Femeia plâpândă, cu părul spălăcit, scoase un sunet ca un scheunat, într-un amestec de teamă și silă. Goldstein era renegatul și trădătorul care, cândva, cu mult timp în urmă (cu cât de mult timp în urmă, nimeni nu-și amintea exact), fusese unul dintre reprezentanții cei mai de seamă ai Partidului, aproape la același nivel cu însuși Marele Frate, iar apoi se încurcase în activități contrarevoluționare, fusese condamnat la moarte și scăpase misterios, dispărând. Programele celor Două Minute de Ură variau de la o zi la alta, dar nu era niciunul în care figura principală să nu fie Goldstein. El era trădătorul principal, cel dintâi profanator al purității Partidului. Toate crimele împotriva Partidului ce urmaseră, toate trădările, actele de sabotaj, ereziile, abaterile izvorau de-a dreptul din învățăturile sale. Undeva în lume, într-un loc sau altul, el era încă în viață și-și urzea conspirațiile: poate undeva, dincolo de mare, sub oblăduirea unor sponsori străini, poate tocmai – așa cum se zvonea, din când în când – în vreo ascunzătoare din Oceania.

Diafragma lui Winston se contractă. Nu putea nicicând vedea chipul lui Goldstein fără un amestec dureros de emoții. Era un chip uscativ, de evreu, cu o aureolă zbârlită de păr alb și cu o țacălie firavă – o figură isteasă, și totuși cumva demnă de tot disprețul inerent, cu un soi de stupiditate senilă, dată de nasul lung, subțire, la capătul căruia era cocoțată o pereche de ochelari. Aducea cu o față de oaie, la fel și vocea sa, care suna ca un behăit. Goldstein își lansa obișnuitul atac înveninat asupra doctrinelor

Partidului – un atac atât de exagerat și parșiv, încât până și un copil și-ar fi putut da seama, și totuși plauzibil, într-atât încât să te pună pe gânduri, ca nu cumva alții, mai puțin chibzuiți, să fie ispitiți să-i dea crezare. Îl insulta pe Marele Frate, denunța dictatura Partidului, cerea încheierea imediată a păcii cu Eurasia, propovăduia libertatea de exprimare, libertatea Presei, libertatea întrunirilor, libertatea de a gândi; țipa isteric că revoluția fusese trădată – și toate acestea într-un discurs rapid, polisilabic, ce suna ca un fel de parodie a stilului oratoric obișnuit al vorbitorilor Partidului, și chiar conținea cuvinte din Nougrai: într-adevăr, mai multe cuvinte din Nougrai decât ar fi folosit în mod normal, în viața de zi cu zi, orice membru de Partid. Și-n tot acest timp, ca nu cumva să mai rămână vreo îndoială privind realitatea tratată de amăgitoarea vorbărie a lui Goldstein, pe după capul său, pe telemonitor, mășăluiau nesfârșite coloane ale armatei Eurasiei – rânduri-rânduri de bărbați solizi, cu fețe asiatice, lipsite de expresie, care pluteau până la suprafața ecranului și dispăreau, înlocuiți de alții, identici. Tropăitul greoi, ritmic, de bocanci soldățești alcătuia fundalul glasului behăit al lui Goldstein.

Ura abia începuse de nici treizeci de secunde, când exclamații de furie incontrollabilă izbucniră din vocile a jumătate dintre oamenii adunați în sală. Fața de oaie – încântată de sine – de pe ecran și puterea terifiantă a armatei eurasiene, de dincolo de ea, depășeau limita îndurării: pe lângă aceasta, imaginea sau chiar numai gândul la Goldstein produceau automat groază și furie. Era un obiect al urii mai constant decât Eurasia sau Estasia pentru că, de câte ori Oceania era în război cu vreuna dintre aceste puteri, era în relații de pace cu cealaltă. Dar și mai bizar era faptul că, deși Goldstein era urât și disprețuit de către toată lumea, deși zilnic și de o mie de ori pe zi, pe platforme, pe telemonitor, în ziare, în cărți, teoriile sale erau dezmințite, zdrobite, ridiculizate, expuse în văzul tuturor drept jalnicele baliverne ce erau, în ciuda tuturor acestora, influența lui nu părea să se diminueze nicidecum.

Se găseau întotdeauna alți nătărăi gata să se lase momiți de el. Nu era zi în care să nu fie demascați niște spioni și sabotori de către Miliția Minții. El era comandantul unei armate obscure, al unei rețele subterane de conspiratori, menite să dărâme Statul. Frăția se presupunea că s-ar numi. Se mai auzeau, în șoaptă, tot soiul de zvonuri și despre o carte cumplită, un compendiu de erezii al cărui autor era Goldstein și care circula clandestin, pe ici, pe colo. Era o carte fără titlu. Lumea se referea la ea, dacă o făcea cât de cât, numind-o simplu *cartea*. Dar nimeni nu afla despre asemenea lucruri altfel decât prin zvonuri nelămurite. Nici Frăția, nici *cartea* nu erau subiecte pe care vreun membru obișnuit al Partidului să le pomenească măcar, dacă se puteau evita.

Din cel de-al doilea minut, Ura ajunsese turbată. Oamenii săreau de pe locurile lor și strigau cât puteau de tare, ca să acopere behăitul jalnic venit dinspre ecran. Femeia plâpândă, cu părul blond-roșcat, se îmbujorase de furie, iar gura i se deschidea și închidea, ca aceea a unui pește pe uscat. Până și chipul greoi al lui O'Brien se înroșise. Ședea foarte țeapăn, pe scaunul său, cu pieptul puternic umflându-i-se și tresăltând, ca și cum ar fi avut de înfruntat un val amenințător. Fata cu părul întunecat din spatele lui Winston începuse să țipe: „Porcul! Porcul! Porcul!” și deodată apucă un dicționar greu, de Nougrai, și-l azvârli în ecran. Acesta îl nimeri pe Goldstein drept în nas și ricoșă; vocea continuă neînduplecată. Într-un moment de luciditate, Winston se pomeni urlând laolaltă cu ceilalți și izbindu-și cu sete călcâiul în traversa scaunului. Partea cea mai dezgustătoare, legată de cele Două Minute de Ură, era nu faptul că te vedeai obligat să joci un rol, ci, dimpotrivă, că îți era cu neputință să i te sustragi. În treizeci de secunde, ca întotdeauna, prefăcătorie nici nu-și mai avea rostul. Un extaz hidos, de teamă și sete de răzbunare, dorință de a ucide, a tortura, a zdrobi fețe cu barosul, părea să plutească prin întregul grup de oameni, ca un curent electric, preschimbându-l pe fiecare, în ciuda propriei

voințe, într-un dement care se schimonosea și zbiera. Și totuși, furia simțită era o emoție abstractă, fără vreo țintă anume, care se putea muta de la un obiect la altul, ca flacăra unei lămpi de sudură. Astfel, o clipă, ura lui Winston nu era nicidecum îndreptată împotriva lui Goldstein, ci, din contră, împotriva Marelui Frate, împotriva Partidului și împotriva Miliției Minții, iar în asemenea momente, inima lui își găsea calea spre ereticul singuratic, batjocorit, de pe ecran, singurul străjer al adevărului și al lucidității, dintr-o lume a minciunilor. Cu toate astea, în clipa imediat următoare, el era din nou una cu toți cei din preajmă, și tot ce se spunea despre Goldstein i se părea adevărat. În asemenea momente, repulsia lui secretă față de Marele Frate se transforma în adorație, iar Marele Frate părea să domine, aidoma unui protector invincibil, neînfricat, ca o stâncă veghind în calea hoardelor din Asia, și Goldstein, în ciuda izolării sale, neajutorării și îndoielii ce plana asupra întregii sale existențe, părea asemenea unui vrăjitor sinistru, capabil, doar prin puterea glasului său, de a sfărâma însăși structura civilizației.

Era chiar cu puțință ca, în anumite momente, să-și schimbe ținta urii printr-un act de voință. Deodată, prin acel soi de efort violent cu care cineva își smulge capul de pe pernă, în plin coșmar, Winston reuși să-și transfere ura de la chipul de pe ecran la fata cu părul întunecat, din spatele său. Halucinații însuflețite, minunate, îi treceau prin minte, ca fulgerele. Avea s-o biciuiască până la moarte, cu un baston de cauciuc. Avea s-o lege goală, de un par, și să tragă în ea cu săgeți, așa cum pierise Sfântul Sebastian. Avea s-o violeze și să-i taie beregata, în clipa extazului. Mai mult, mai limpede decât până atunci, pricepu *de ce* o ura. O ura pentru că era tânără, frumoasă și asexuală, pentru că voia să se culce cu ea și nu avea să o facă niciodată, pentru că de jur împrejurul mijlocului ei suplu, mlădios, ce părea că te invită să-l cuprinzi cu brațul, era numai odioasa centură stacojie, simbolul agresiv al castității.

Ura își atinse apogeul. Vocea lui Goldstein devenise un autentic behăit de oaie, iar chipul i se schimbă pentru o clipă într-unul de oaie. Apoi, fața de oaie se topi în figura unui soldat eurasiatic, ce părea să se apropie, cumplit și uriaș, cu pușca-i mitralieră huruind și părând să sară afară de pe suprafața ecranului, astfel că niște oameni din rândul întâi se dădură înapoi, instinctiv, pe locurile lor. Dar în aceeași clipă, făcându-i pe toți să răsuflă ușurați, figura ostilă se topi în chipul Marelui Frate, cu părul negru, cu mustața-i ca pana corbului, radiind de forță și calm de nepătruns, și atât de măreț, încât mai că umplea întregul ecran. Nimeni nu auzea ce spunea Marele Frate. Nu erau decât niște vorbe de încurajare, cuvinte din acelea rostite peste zarva unei bătălii, de nedeslușit în sine, dar menite să redea încrederea prin simplul fapt de a fi rostite. Apoi, chipul Marelui Frate se estompă din nou, iar în locul său, cele trei sloganuri ale Partidului se iviră limpezi, cu litere mari, îngroșate:

RĂZBOIUL ESTE PACE.

LIBERTATEA ESTE SCLAVIE.

IGNORANȚA ESTE PUTERE.

Însă chipul Marelui Frate păru să mai zăbovească pe ecran, câteva secunde, ca și cum impactul pe care îl avusese asupra tuturor pupilelor ar fi fost prea intens ca să se stingă imediat. Femeia mărunță, cu părul blond-roșcat, se aruncase înainte, peste spătarul scaunului din fața ei. Fremăta murmurând ceva ce suna ca „Mântuitorul meu!”, întinzându-și brațele spre ecran. Apoi își îngropă fața în mâini. Era limpede că rostea o rugăciune.

În acel moment, întregul grup de oameni izbucni într-un cor monoton, adânc, lent, ritmic, intonând „M – F!... M – F!”, iar și iar, foarte lent, cu câte o pauză lungă între „M” și „F”, un sunet greu, fremătător, de o stranie sălbăticie, cumva, pe al cărei fundal păreau să se audă labelle desculțe tropotind și bătăile de tam-tam. O ținură așa vreo treizeci de secunde. Era un refren adesea auzit

în momente de emoție covârșitoare. Într-un fel, era un soi de imn închinat înțelepciunii și majestății Marelui Frate, dar, chiar mai mult de atât, era un act de autohipnoză, o deliberată cufundare a conștiinței, cu ajutorul unui zgomot ritmic. Winston simți că-i îngheață măruntaiele. În cele Două Minute de Ură nu se putea împiedica să împărtășească delirul general, dar, întotdeauna, această psalmodiere subumană îl umplea de repulsie. Intona laolaltă cu toți ceilalți, desigur; era imposibil să facă altfel. Să-și ascundă sentimentele, să-și controleze expresia, să facă ceea ce toți ceilalți făceau, toate acestea erau doar reacții instinctive. Însă mai rămânea câte un interval de câteva secunde în care expresia ochilor săi se prea putea să-l fi trădat. Iar acest lucru grav se petrecu tocmai acum – dacă într-adevăr se petrecuse cumva.

Pentru o clipă, Winston îi surprinse privirea lui O'Brien. Acesta se ridicase în picioare. Își scosese ochelarii și tocmai voia să și-i reazeze pe nas, cu gestul său caracteristic. Dar, pentru o fracțiune de secundă, ochii lor se întâlniră și, atât cât dură această privire, Winston a știut – da, *a știut!* – că și O'Brien gândea exact la fel ca el. Între ei se schimbaseră un mesaj inconfundabil. Era ca și cum cele două minți se deschiseseră și gândurile li se scurgeau de la unul înspre celălalt. „Sunt de acord cu tine”, părea să-i spună O'Brien. „Știu exact cum te simți. Știu totul despre disprețul tău, ura ta, dezgustul tău. Dar nu te teme, sunt de partea ta!” Iar apoi, licărirea de empatie dispăru și chipul lui O'Brien deveni la fel de impenetrabil ca al oricui altcuiva.

Asta era tot, iar el era deja nesigur dacă se întâmplase cu adevărat. Asemenea incidente nu aveau nicicând vreo urmare. Tot ce făceau era să mențină vie în el convingerea, sau speranța, că, pe lângă el, mai erau și alți dușmani ai Partidului. Poate că zvonurile despre marile conspirații subterane erau adevărate, până la urmă – poate că Frăția chiar exista! Era cu neputință, în pofida nesfârșitelor arestări și mărturisiri, și execuții, să fii sigur că Frăția era mai mult decât un mit, pur și simplu. Uneori credea,

alteori nu. Nu exista nicio dovadă, ci doar niște priviri fugare, care puteau sau nu să însemne ceva: crâmpie de conversație auzită în treacăt, vagi mâzgăleli pe pereții vreunui closet – uneori, chiar când se întâlneau doi necunoscuți, o frântură de gest al mâinii, ce părea să fi fost un semn de recunoaștere. Totul era numai presupunere: se prea putea să-și fi închipuit toate acestea. Se întorsese la compartimentul său din birou, fără să-l mai privească pe O'Brien. Ideea de a da curs contactului lor de moment abia de-i trecu prin minte. Ar fi fost peste poate de primejdios, chiar dacă ar fi știut cum să procedeze. Preț de o secundă, poate două secunde, ei doi schimbaseră câte o privire echivocă, și cu asta, basta. Dar chiar și atât fusese un eveniment memorabil, în singurătatea ferecată cu lacăt în care erau nevoiți să trăiască.

Winston se smulse din reverie și se îndreptă de spate. Lăasă să-i scape un râgâit. Gînul i se ridica din stomac.

Ochii lui se concentrară din nou pe pagină. Descoperi că, pe când ședea neajutorat, visând cu ochii deschiși, mai și scrisese câte ceva, ca din reflex. Și nu mai era același scris chinuit, stângaci, de dinainte. Tocul îi lunecase voluptuos, peste hîrtia netedă, scriind cu litere mari, clare, de tipar:

JOS CU MARELE FRATE

JOS CU MARELE FRATE

JOS CU MARELE FRATE

JOS CU MARELE FRATE

JOS CU MARELE FRATE

iarăși și iarăși, umplând o jumătate de pagină.

Nu putea să-și reprime o tresărire de panică. Era absurd, căci scrierea acelor cuvinte, în sine, nu era mai periculoasă decât gestul de a începe un jurnal, dar pentru o clipă s-a simțit ispitit să sfășie paginile stricate și s-o lase baltă cu totul.

Totuși, nu o făcu, fiindcă știa că nu avea niciun rost. Fie că scria JOS CU MARELE FRATE, fie că se abținea de la asta, nu

conta. Fie că se ținea de scris jurnalul, fie că nu, tot nu conta. Miliția Minții avea să-i vină de hac oricum. Comisese – oricum ar fi comis-o, chiar dacă nici măcar nu ar fi pus penița pe hârtie – infracțiunea esențială, ce le conținea pe toate celelalte la un loc. *Delictmental* i se spunea. Un delictmental nu era un lucru pe care să-l poți ascunde la nesfârșit. Chiar dacă te puteai eschiva cu succes o vreme, chiar și ani la rând, mai devreme sau mai târziu tot îți veneau de hac.

Întotdeauna noaptea, arestările se făceau invariabil noaptea. Zgâlțâirea bruscă din somn, mâna aspră scuturându-ți umărul, luminile orbitoare înfipite în ochii tăi, chipurile severe împrejmuitoare patul. În marea majoritate a cazurilor nu era niciun proces, niciun anunț despre arestare. Oamenii dispăreau pur și simplu, întotdeauna în timpul nopții. Numele îți era îndepărtat din orice registru, orice evidență a oricărui lucru pe care l-ai făcut era ștearsă, existența ta de odinioară era tăgăduită și apoi uitată. Erai abolit, anihilat: *vaporizat* era cuvântul folosit îndeobște.

O clipă se simți cuprins de un soi de isterie. Începu să scrie într-o mângăleală grăbită, neglijentă:

Osă mămpuște numi pasă osă mămpușten ceafă numi pasă
jos cu marele frate mereu în ceafă tempușcă numi pasă jos cu
marele frate

...

Se lăsă pe spate în scaun, cumva rușinat de sine, și lăsă tocul jos. În clipa următoare tresări violent. Cineva bătea la ușă.

Deja! Șezu nemișcat ca un șoarece, sperând în zadar că, oricine ar fi fost, ar pleca după o singură încercare. Dar nu, bătaia din ușă se repetă. Cel mai rău posibil era să amâne. Inima îi bătea ca o tobă, dar chipul, prin puterea obișnuinței, probabil nu-i trăda nicio emoție. Se sculă și se îndreptă către ușă, fără vreo urmă de grabă.